

ЗАСОБИ ЕКСПРЕСИВНОСТІ У РОМАНІ ТУНІ КІРЕМІТЧІ “МОЛИТВИ ЛИШАЮТЬСЯ НЕЗМІННИМИ”

Корнєва З.М.

Національний технічний університет України

“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”

Kornieva.Zoia@lil.kpi.ua

Abstract. *The paper is a study of expressive means used in the novel "Prayers stay the same" by the Turkish writer Tuna Kiremitçi. Composed in the form of a dialogue, the novel conveys the main characters' key features and the emotional aspect of their lives. The author outlines lexical (borrowing, addressing, slang) and phraseological (author's maxims) expressive means, serving to reveal the characters' inner state as well as to evoke empathy and emotional involvement of the reader.*

Key words: *Turkish literature, expressiveness, emotional state.*

Експресивні можливості мови передають почуття, емоції, бажання, які відчуває людина в ситуаціях, що вимагають реакції її внутрішнього стану. Дослідження мовної експресії, представлені у наукових працях вітчизняних (Н. Бойко, Н. Дорогович, С. Єрмоленко, Ж. Колоїз, В. Чабаненко) і зарубіжних (А. Вежбицька, Б. Кроче, С. Граб'яс, К. Фосслер) лінгвістів, окреслили основні напрями вивчення експресивності та виявлення засобів її вираження у мові й мовленні.

Роман турецького письменника Туни Кіремітчі “Молитви лишаються незмінними” (2007), вирізняючись ідейно-тематичною оригінальністю, побудований у формі діалогу двох жінок. І саме завдяки засобам експресивності автор зумів передати ключові характеристики, емоційний й чуттєвий боки їхнього життя.

На лексичному рівні зафіксовані **запозичення** із французької (*vraiment, n'est-ce pas, crème de menthe, curiosité, pardon, bonne, peut-être, si vous voulez, mise-en-scene, rendezvous, dejener, bon appetit*), німецької (*bitte, vielleicht, ja, leider, auf widersehen, schön, nein, wunderbar, Granzlinie, mancherlei*), іспанської (*blako komo la neyve; kedavos en bon'ora; bimuelos de patata, horasi, sharope; en general*), які підкреслюють емоційний зв'язок між жінками. Іншомовні звертання (*Fräulein, mon enfant, mademoiselle*) у розмові підкреслюють ставлення і рівень культури персонажів.

Молитву як “...важливу складову життя головних героїнь, а відтак концентрацію духовних, філософських й естетичних переконань самого автора” (Борбенчук, Корнєва, 2022, с. 131), використано в моменти емоційних сплесків і переживань. Серед таких висловлювань були виділені

молитви-звернення (“О, Боже мій” (3. 93), “О, Боже!” (3. 160), “Mein Gott” (3. 95), “Хвала Всевишньому” (3, 112) й *молитви-прохання* (“Заради Аллаха, благаю ...” (3. 42), “Дай, Аллах, скоро нас з вами випишуть звідси ...” (3. 163), “Дай, Аллах” (3. 163), надзвичайно щирі й відверті, що супроводжуються сміхом, плачем і журбою.

Динамічності діалогу додає молодіжний сленг. Кумедні ситуації, пов’язані із нерозумінням значення висловлень, підкреслюють вікову різницю між жінками, але разом з тим сприяють невимушеній обстановці і щирому сміхові. Складну неоднозначну ситуацію дівчина Пелін пояснює так:

“Ситуація, відверто кажучи, фігова... – Що ви сказали? – Кажу, повна фігня, пані Розелло... Тобто, ситуація суттєво ускладнилася” (3. 147).

Іншим разом Пелін робить комплімент пані: *“Це тому, що ви надзвичайно крута жінка. – Яка-яка жінка? – Розумна, розсудлива, швидко мислите... – Треба ж, як багато значень!”* (3. 24).

Однак, і сама Розелла починає вдало використовувати молодіжні слова:

“Та що ви, не треба паритись. – А-ха-хах... Ви неперевершені, пані Розелло!” (3. 57).

Глибоко філософськими у романі є авторські сентенції, які промовляють героїні залежно від теми їхньої бесіди. Окремі висловлення розкривають ідеологію життя самої Розелли: “Виграє лише безмовна тиша” (3. 46); “Самотність – це досить непогано” (3. 64); “Людям властиво карати себе роками” (3. 173), а деякі мають більш узагальнений характер: “Нічого не вдієш, що має бути – того не минути” (3. 52); “Усі розмови про любов – це один із найбільших самообманів для будь-якої людини” (3. 67).

Підсумовуючи, можна зазначити, що роман “Молитви лишаються незмінними” Туни Кіремітчі, написаний у формі діалогу, відзначається високим ступенем експресивності, яка досягається через вживання лексичних засобів (запозичення, звертання, сленг) та фразеологічних одиниць (авторські сентенції), що передають широкий спектр емоцій.

Література

1. Бойко, Н. (2016). Семантична основа лексичної експресивності. Лінгвостилістичні студії. Вип. 4. С. 39-54.
2. Борбенчук, І.М., Корнева, З.М. (2022). Ідейно-естетичні погляди Туни Кіремітчі та їх втілення в романі “Молитви лишаються незмінними”. VI Конгрес сходовознавців: зб. матеріалів, м. Київ, 3 грудня 2022 року. Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського; Львів–Торунь: Liha-Press. С. 130-132. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-288-6-32>
3. Кіремітчі, Т. (2016). Молитви лишаються незмінними. Запоріжжя: АЛЕМАК.